

# Приморске новине

ЛИСТ ССРН ОПШТИНЕ БУДВА

ИЗЛАЗИ ПЕТНАЕСТОДНЕВНО

ГОДИНА X • БРОЈ 189. • 10. АПРИЛ 1981.

ЦИЈЕНА 4 ДИНАРА



Комплекс хотела на Бечичкој плажи већ прошле сезоне примио је госте — била је то прва побједа наших радних људи и солидарности

## Двије године од Катастрофалног земљотреса

За који дан биће двије године од катастрофалног земљотреса, који је 15. априла 1979. задесио Црногорско приморје. Много техничка стихија је нанијела и нашој општини.

За дviјe godinе obновe i izgradnje uspješno je prebrojeno mnogo toga što je zemljotres razorio. Podsećamo samo na неке činjenice: izgrađeno je 320 novih i saniранo 250 oштећenih станови u dруштvenom vlasništvu. Budva je dobila novi dom zdravlja i administrativni centar, dok su svim хотелима оспособљени за редовну djelatnost. Санирају је дјеци вртић у Будви и изграђено два нова: у Светом Стефану и Петровцу. У току су радови на неколико значајних објеката. Једном ријечју, радни људи наше општине помогли су свим видовима солидарности, прије свега братских народа и народности Југославије, изградили су дosta за ове дviјe godinе, koliko нас dijeli od onog kognog 15-aprilijskog trenutka, kad je zemљa snajno zadražala i, takoreči, u jednom trenutku odnijela nač nepročjevne vrijeđnosti.

Ali, треба још доста времена и труда да се ране залијече. У прилично отежаној економској ситуацији, кад су ограничена i средства i инвестиције, мора се број raditi na aktiviranju još nekih nastrandalih привредних kapaciteta. Разумno i u складу s договореном политиком инвестирања, неопходно је што прије изградити изгубљене капаците „Словенске плаže“, „Авалу“ и „Могрен“, као i хотелске капаците у Петровцу i друге сличне објекте u општини. Исто времено, треба окончати радове на хотелу „Ас“, misliti na почетак radova u Starem gradu, zbrinjavanje još nezbrinutih, u prvom redu, оних na seoskom području, као i na niz drugih обавеза које нас очекују u daljem otključanju posledica katastrofalnog zemljotresa.

Naравно, to trazhi nove napore i odričanja. Kad se imaju u vidu mјere ekonomiske stabilizacije, radi kojih se moralo popasati krajevo odgovorno, onda se ne treba zavaravati da ћe se средства lako obezbeđivati, odnosno da ћe banke, kad nam „dođe vruć“, olakso давати кредите. Није згорег upozoriti da ћe se ubuduće i sa средствима солидарности morati bolje gazdovati.

Dakle, биће нам тешко, и то не треба крити. Али, уз појачан заједнички rad, поштовање договорених ставова, више дисциплине, реда i демократског dijaloga u stazu smo da uspješno izvršimo sve te nimalo luke послове.

## Почели радови на „Авали“ и „Могрену“

Radovi na izgradnji i adaptaciji хотела „Авала“ и „Могрен“ почели су крајем марта. Budvanska основна banka donijela je одлуку o одобравању инвестиционог кредита u iznosu od 817 miliona dinaara. Od toga ћe za radove na „Авали“ biti utrošeno 675 miliona, a ostalo za други хотелски објекат.

Ова два хотела ћe након dogradnje i adaptacije представљати изванредан ком плекс sa свим садржајима потребним за boravak туриста tokom цијеле године. „Авала“ ћe имати 540 kreveta, a u „Могрену“ 106, znatno više него прије земљотреса. U цијелom комплексу — ресторанима, snek-barovima, tavernama,

na terasama i u другим просторијама — одједном ћe moći da буде usluženo 2.500 gostiju.

Radovi ћe biti завршени do 20. aprila 1982. godine, што значи да ћe комплекс моћи da tada primi goste.

To ћe biti prvi хотели koji ћe proraditi u Budvi nakon земљотреса.

С. Г.

САРАДЊА БУДВЕ И ЦЕЉА

## Много заједничких интереса

Представници Скупштине општине, Општинске конференције Савеза комуниста, Завода за изградњу, Јадранског сајма и угоститељских и туристичких организација у саставу „Монтенегротуриста“ и „Компаса“ боравили су недавно u узвратној посјети Цељу i са одговарајућим структурима друштвеног и привредног живота разговарали o унапређењу започете saradnje. Потврђено је да постоje реалне могућности, и потребе, да се u тој saradnji учини крупан korak, што је потврђено конкретним договорима o повезивању привреде Budve i Цеља na dugorочnu jošnost.

**НЕДАВНИ БОРАВАК ПРЕДСТАВНИКА ДРУШТВЕНОГ И ПРИВРЕДНОГ ЖИВОТА БУДВЕ У ЦЕЉУ, ТРЕЋЕМ ПО ВЕЛИЧИНИ ПРИВРЕДНОМ И КУЛТУРНОМ ЦЕНТРУ СР СЛОВЕНИЈЕ, ПОКАЗАО јЕ ДА ПОСТОЈЕ ВЕЛИКЕ МОГУЋНОСТИ ЗА САРАДЊУ ДВА РЕГИОНА**

agenција, заједничких пропагандних акција на домаћем и страном тржишту i усмјеравања кретања туриста према једном i другом подручју.

Dоговорено је да „Златарна“ ovog лета, u novoизграђеном продајном центру који ћe raditi u сastavu хотела „Свети Стефан“, отвори продавницу svojih репрезентативnih производa. Oвај најveći производač украсних i других предмета od plennetih metala u Европи показао је спремnost da u нашем најекskluzivnijem лjetovalištu otvoriti pogon za izradu dijela производa iz свог производnog programa u коме bi se запослило 60 do 70 radnika, većinom жене. С tim u вези, представници „Златарне“ uskoro ћe doputovati u Budvu i o реализовању te ideje razgovarati с одговарајућим органима „Монтенегротуриста“ i Републике.

Predstavnici dруштвеног i привредног живота из Budve upoznali su с могућностима tamошњe građevinske operativne „Инград“ специјализовane za високу i ниску građu. Поред широких могућности учествовањa u градњи најразnovrsnijih објеката, цељски građevinari nude i врло прихватљive цијene — kvadratni metar stambenog prostora, uključujući све предвиђene комуналне, ova организација гради по цијени od 17 hiljada dinaara.

U Цељу је формиран одбор коме је постављено u задачатак да разради могућности saradnje između Budve i Цеља.

U разговорима је показана жељa o братимљењу ova dva grada.

D. H.

## Мeђународни куп у џудоу

U Budvi је, u хали Јадранског сајма, одржан međuнародни куп u џudoу u коме је учествовало 120 такмиčara из Алжира, Bugarske, Demokratske Republike Њемачке, Kine, наше земље, Mađarske i Tunisa. Најбројнији su bili jugoslovenски џудисти — било их је oko pedeset.

Џудисти су се борили u категоријама до 60 kilograma, до 65 kilograma, до 78 kilograma, до 86 kilograma, до 95 kilograma i преко 95 kilograma.

## Заштита самоуправних права

Како орган ослобођен непотребног формализма у раду, Друштвени правобранилац самоуправљања је значајан дио своје активности посветио напорима да до заштите самоуправних права радних људи и друштвене својине дође тамо где је дошло до њихове повреде у основној организацији удруженог рада, самоуправној интересној заједници, другим организацијама и заједницама.

Разни облици превентивног дјеловања у рјешавању спорова насталих кршењем самоуправних права показали су се као ефика-

### ОБАВЉЕШТЕЊЕ ГРАЂАНИМА

Прошлог мјесеца у Одељењу унутрашњих послова у Будви почела је замјена личних карата и одређивање јединственог матичног броја грађана.

Захтјеви се примају сваког радног дана од 10 до 12 часова на шалтеру ОУП — Будва.

За издавање нових и замјену старих личних карата грађани су дужни да приложе двије фотографије величине 3 x 3,5 cm и извод из Матичне књиге рођених. За лица у браку потребно је да матичар у рубрици „Напомена“ извода Матичне књиге рођених, констатује брачно стање и промјену презиме на. Поред тога потребно је уплатити износ од 10,00 динара на жиро рачун број 20710-708-071-570, Фонд опреме ОУП Будва.

За одређивање јединственог матичног броја свих грађана потребно је приложити извод из Матичне књиге рођених. Заједица и немоћна лица изводе подноси ролитељ или старатељ у ОУП Будва без обзира на место рођења, а заједицу рођења 1. јануара 1981. године и касније изводе ће достављати матичар по службеној дужности, поемајши мјесту рођења дјетета.

Рок за замјену личних карата и одређивање јединственог матичног броја грађана је 31. децембар 1983. године.

сни за заштиту друштвених вриједности. Није без значаја сазнање и искуство да инсистираје на поновни поступак, уз указивање основног права рјешења, ставља све одговорне, посебно органе управљања, у много деликатнији положај — било да се ради о заштити самоуправних права радних људи или друштvene својине.

У 1980. години повећао се број повреда — у 1979. било је укупно 111 предmeta, а у 1980. — 161. У 98 случајева друштвеном правобраниоцу самоуправљања обраћали су се радници

## радних људи

за заштиту својих права, у три случаја групе радника, док је у 18 случајева самоиницијативно покретао поступке друштвених правобранилаца самоуправљања. Код Суда удруженог рада евидентирано је 72 предлога да суд утврди право радника, које је тражио својим поднеском. У 45 случајева правобранилац је учествовао на расправама код Суда удруженог рада у Титограду или код других судова. Што се тиче повреда, оне су учинене актом или радњом инокосног послово дног органа у шест случајева, радничког савјета у 52, а збора радних људи у 16 случајева. Највећи број повреда чијен је код зачињавања радног односа (41), стицања и распоређивања дохотка и средстава за личне дохотке (26), те у области стамбених односа — у 24 случаја.

Интереси заштите самоуправних права радних људи и друштвене својине траже сталну сарадњу свих друштвених и правних субјеката. Таква сарадња у 1980. години дала је добре резултате, нарочито са инспекцијом рада.

Акутна питања на појасују наше општине јесу досљедно спровођење и пријема друштвеног договора о запошљавању и политички запошљавања, односно споразума о запошљавању, као и Закона о запошљавању приправника.

Иако је у самоуправним споразумима утврђена општи пријава политика у запошљавању, садржана у друштвеном договору и другим прописима, ипак је у једном броју основних организација и радних заједница остаја ван примјене. Још увијек има организација које нису потписници самоуправних споразума о запошљавању, али се поставља питање да ли је могуће да се споразум и не придржавају, када су њиме утврђена општа начела у домену запошљавања.

Може се рећи да су споразуми добрим дијелом зауставили практику запошљавања на основу субјективних мјерила и понашања. Но, и поред позитивних резултата, треба се осврнути и на девијације у овој области и предузети енергичне мјере за њихово отклањање. Наиме, још увијек се често одувлачачи с доношењем одлуке о избору кандидата, како би се пронашао услов да се одбије онај који није по вољи.

Тешкоћама у овој области доприносе и незапослење на лица прибављањем нетачних исправа о саставу до-

мајинства и материјалном положају његових чланова. Због тога је у досадашњој пракси социјално-економски критеријум, који је као важан елеменат за стицање приоритета на запошљавање утврђен у самоуправне споразуме, најчешће и најдрастичније изигран.

Овакви случајеви наговијестили су потребу измјене и допуње друштвеног договора о запошљавању, о чему је било ријечи на савjetovanju друштвених правобрaniлаца самоуправљања СР Црне Горе, представника Самоуправних интересних заједница за запошљавање и инспекција рада, одржаном у Сутомору 12. марта 1981. године.

Друго питање, које је, такође, врло актуелно, јесте спровођење закона о запошљавању приправника.

Посебни самоуправни општи акт, којим се регулише положај приправника, још увије у појединим друштвеним и правним субјектима. Таква сарадња у 1980. години дала је добре резултате, нарочито са инспекцијом рада. Различито се спроводи и примјењује Закон о запошљавању приправника.

Пријава је друштвених организацијама на законске обавезе у појединачном случају запошљавања приправника схваћена врло озбиљно, док у другима уопште нису испуњене обавезе утврђене законом и друштвеним договором. Према подацима Републичке интесне заједнице за запошљавање, организације су исказале потребе у 1980. години за 1939 пријавника, а запослено их је свега 1492, то јест 44% мање. И тамо где су дошлијети самоуправни општи акти о положају, правима и обавезама пријавника, нема утврђених програма о њиховом обучавању за вријеме пријавничког стажа. Они су често препуштени себи, па је и њихово знање послије пријавничког стажа врло оскудно.

Није риједак случај да се лица у својству пријавника дају и реферати, да се она овлашћују и за потписивање појединих решења или других аката у управном поступку, што је, свакако, противно закону. Често се појам пријавника у општим актима двосмислено или непотпуно дефинише, а доста пута дају се произвољна тумачења тог појма. У закону је изричито речено да је пријавник лице које први пут ступа на радни однос.

Недељка МЕЛИЋ

### 40-ГОДИШЊИЦА НАРОДНЕ РЕВОЛУЦИЈЕ

## Наши народи не потписују капитулацију

УВИЂАЈУЋИ ОПАСНОСТ која нашој земљи прети од фашистичког завојевача и сигнализирајући на њу, Комунистичка партија Југославије тражила је националну равноправност народа, које је позивала на слогу, сматрајући то залогом успјешне одbrane њихове независности. Она је указивала и на рад пете колоне, која је заузимала јаке позиције у привреди, државној управи, чак и у војсци. Тражила је уклањање свих тих елемената у интересу народног спаса. Позивала је на окуп све родољубе да с оружјем у руци бране своју родну груду. Тај сигнал и те позиве КПЈ чуле су народне масе и, када је куцнула страшни час за нашу земљу, као један човјек устале су против приступања Југославије Тројном пакту.

Послије 27. марта 1941. било је очигледно да је рат неизbjежан и да је напад Њемачке и Италије само питање дана. Тога као да нису „били свјесни“ једино они од којих је зависила судбина земље. Сваког дана очекивало се да ће Симовићева влада прогласити општу мобилизацију, а она није дочекана све до 6. априла, до бомбардовања Београда и напада на наше грањице.

Комунистичка партија позвала је своје чланство да ступи у прве редове борбе за одбрану земље: да се јављају као добровољци, подижу борбени дух у народу и да својим примјером предњаче у борби против не-пријатеља.

Херојска борба народа била је кратка и безуспјешна. А како и да не буде када се пeta колона налазила на сваком кораку и на командним мјестима у војсци? Петоколонаши у штабовима су преко радио станица слали отворена наређења за нападе, знајући да ће тако бити обавијештени и Њемци и Италијани, који су постављали клопке и лако разбијали и заробљавали наше слабо наоружане јединице. Многи официри напуштали су војску, грабили се око коња и превозних средстава или с бијелим заставама, уместо с оружјем, дочекивали непријатеља.

„Војници су“ — писао је друг Тито — „са сузами у очима одступали и по заповјести старјешина предавали своје оружје, док су више официри, великим дијелом, гледали да спасу само своју кожу, уколико нико није директно у служби непријатеља. Где су они неустројиви официри — питам се народ — који су били безграницно одани народу у прошлим ратовима?“... Таквих официра било је врло мало, а, осим тога, они нису имали одлучујућу ријеч у војним командама. Тешко је било и повјеровати да су корупција и деморализација, као и помањкање осjeћања дужности према отаџбини захватили тако дубоке коријене и у војсци. Иако се знало за отпреча гладишта о сврхисходности одbrane и да ли се исплате жртве „када је потпуно јасно да ћemo бити прогађени“, није се очекивала тако брза и срамна капитулација и предавање тако огромног ратног материјала за који су биле утрошene милијарде крвавим знојем народног новца.

Свега десетак дана трајао је тај рат, који је лично на све друго него на борбу за одбрану домовине. Иако је завршен тако брзо било је јасно да борба тек предстоји. Влада на челу се краљем Петром II побјегла је у Лондон. Генерали су одведени у логоре или се, као и многи грађански политичари, ставили у службу окупатора, који је наставио са спровођењем свог пакленог плана — да до крви, до истрење, завади братске народе Југославије. У Црној Гори су зеленачи дочекали Италијане као ослободиоце. Помоћу Недића, Јојића и Пећанца непријатељ је успио да заведе један дио неупућених Срба против правих родољуба. У Хрватској су почели страшни погроми против Срба и Јевреја.

Из априлске народне катастрофе Комунистичка партија Југославије извукла је драгоцене поуке за даљи рад. Оне су говориле о томе да су народне масе села и града спремне да дају највеће жртве за спас своје отаџбине, за опстанак своје националне независности, да бране огњишта својих прајдједова. Пошто је извукла такво искуство, КПЈ је, у тим најтежим данима историје наших народа, још одлучније ставила све своје снаге у службу народних интереса; ставила је у службу народно-ослободилачке борбе, која је предстојала, своје организаторске способности и своје кадрове. На челу народне борбе улагала је све своје сile да заштити прогоњене народне масе, организује их и, збранијене и јединствене, поведе у свети ослободилачки рат.

Јер: наши народи не потписују капитулацију.

### Приморске новине

Лист ССРН општине Будва Уређује: Редакциони колегијум, Главни и одговорни уредник Милован Пајковић. Издавач: Општинска конференција ССРН — Будва адреса редакције: „Приморске новине“ — Будва телефон: 41-346 — Број жиро-рачуна 20710-678-287 код СДК Будва — Штампа: Издавачко-штампарско предузеће „Обод“ — Цетиње — Преплата: годишња 100,00, за иностранство 280,00 динара. — Рукописи се не враћају.

уз двогодишњицу катастрофалног земљотреса

## ,,Монтенегротурист“ данас и сјутра

**Приликом посјете Момчила Цемовића са сарадницима ХТО „Монтенегротурист“ истакнуто је, између осталог, да је ова наша највећа организација туристичке привреде постигла изванредне резултате и положила још један испит у години санације и обнове туристичко-гоститељских капацитета, стабилизације успорених туристичких кретања, када не само нашу земљу већ и читав свијет све више потреса економска нестабилност и криза енергије.**

**С тим у везу обратили смо се другу Симу Кульачи, помоћнику генералног директора ХТО „Монтенегротурист“, и замолили га да за читаоце „Приморских новина“ одговори на неколико питања, у првом реду шта је до сада урађено, с каквим се резултатима ушло 1981. годину и какви заједнички организацији очекују у току наредних десет мјесеци.**

— До почетка туристичке сезоне 1980. године — рекао је Симо Кульачи — санирано је и оспособљено 5.700 кревета, и то у склопу ООУР „Велика плажа“ (Улцињ) — 800, ООУР „Корали“ (Бар) — 750, ООУР „Палас“ (Петровац) — 800, ООУР „Хотели Свети Стефан“ — 600, ООУР „Бечићи“ — 2.500 и ООУР „Мимоза“ (Тиват) — 250.

Поред тога, изграђени су и пуштени у експлоатацију објекти ванпансионаске потрошње: „Видиковац“ у Будви, „Млин бар“ и „Пивница“ у Светом Стефану и ресторан „Агава“ у Бару, а Будva је добила на савремен начин организовану и опремљену трговачку мрежу — пуштен је у рад Тргни центар који представља посебан допринос туристичкој понуди. Завршена је пословна зграда „Монтенегротуриста“ у којој су смештени Интерна банка, „Монтенегроекспрес“ и Заједничке службе.

Санација хотела „Камелија“ у Тивту (220 кревета), „Лидо“ и „Белви“ у Улцињу (800) „Јужно море“ у Сутомору (125) биће завршено до почетка туристичке сезоне.

### ЗНАТНО ПОВЕЋАНА ПОНУДА

Треба истaćи да је претходно требало обавити низ припремних радњи, као што су геолошка истраживања, израда техничке документације и обезбеђивање извођача да све радове на вријеме и солидно обаве, тј. да реализују износ од 1.416.000.000 динара, колико је предвиђено да се утроши за објекте са 8.745 кревета у којима је, односно у којима ће бити угађено све оно што савремена туристичка понуда тражи.

У овој години биће израђено више објекта ванпансионаске потрошње и објеката који прате и стварају услове за квалитетнији рад и опслуживање туристичког промета: два ресторана: „Могрен“ у Будви и на Ловћену као и шопинг центар у Светом Стефану. Биће завршена складишта „Монтенегрокомерца“ у Улцињу, Бару, Буљарици и на Јазу. Повећан је и обновљен возни парк за превоз путника, robe и пружање туристичких услуга.

У 1981. другој години послије земљотреса, „Монтенегротурист“ ће мониторити свјетском туристичком тржишту понуди и 1.279 кревета у новим објектима: у хотелу „Ас“ (Перазића До) — 420, туристичком насељу „Ада“ (Улцињ) — 550, „Созина“ (Сутоморе) — 84, у Вирпазару — 60 и у Плаву 265 кревета. То ће бити први нови капацитети изграђени послије дугог ни-

за година стагнације у развоју материјалне базе туризма.

Њиховим завршетком и пуштањем у експлоатацију 1.045 кревета у објектима чија је санација у току, понуда „Монтенегротуриста“ се ове године знатно повећава, што представља огроман допринос укупној стабилизацији ове радне организације, појаству запослености, дохотка и девизног прилива.

### ДО КРАЈА 1985. ГОДИНЕ — ОКО 100.000 НОВИХ КРЕВЕТА

— На Конференцији се чуло да ће то краја Срећорочног плана развоја бити изграђено у хотелима око десет хиљада кревета, са којим бројем рачунате у наредној години? — гласило је наше друго питање.

— Најважнији капацитети, који ће бити углавном замјена за порушене — наставио је Кульачи — треба да буду пуштени у рад 1982. године. То су хотели „Галеб“ (Улцињ) са 436 кревета, „Петровац“ 370, „Аvala“ — „Могрен“ (редуцирани програм) — 635, „Фјорд“ (Котор) 25, прва фаза на Словенској плажи — 1.000, на Цетињу — 400, „Планинка“ (Жабљак) — 300, хотел у Будви — 300 и три мотела са 150 кревета. Изградњом ових 3.881 кревета већ у 1982. години располагало би се с капацитетима за које постоји интересовање на иностранном туристичком тржишту.

Највећи дио ових капацитета локиран је на локалитетима градских средина и њиховом изградњом поново ће се вратити и нормализовати живот наших туристичких мјеста, што има огроман значај за брже враћање повјерјености иностраним туристичким тржиштима наше подручје.

Са овако реализованим планом де-визни прилив ХТО „Монтенегротурист“ имао би следећи тренд раста:

Година	\$	Индекс
1978.	18,300.000	100
1979.	6,000.000	33
1980.	22,000.000	120
1981.	31,000.000	169
1982.	48,000.000	262
1983.	60,000.000	327

План развоја наше радне организације у периоду 1981—1985. године, којим предвиђамо изградњу 9.400 кревета (3.880 као замјену за уништене капацете и нових 5.440 у приморском и 1.200 у континенталном дијелу наше Републике) резултат је посебних студија и програма.



Симо Кульача

плаћати цех инфлације која се на нашем подручју креће преко 40%.

Све ово било је могуће остварити и постићи уз изванредне напоре колективна и у сарадњи с општинским структурима на подручјима на којима ради „Монтенегротурист“ и његови ООУР-и, а захваљујући максималној пословности и разумијевању основних банака. Само тако, користећи фактор времена, било је могуће валоризовати средства Фонда, обновити потрушену и повећати озбиљно угрожену материјалну базу туризма у Црној Гори.

ХТО „Монтенегротурист“ има инвестиција у току само на обнови у износу 2.566.000.000 динара у којима Фонд учествује са 1.560.000.000 (61%), а учешће уздужених средстава и средстава пословних банака износи 1.006.000.000 динара (39%). Средства прибављена од пословних банака и уздужене привреде ван Црне Горе износе 709 милиона или 71%, а учешће пословних банака из наше Републике у додатним средствима за реализацију програма изградње, укључујући и хотел у Плаву, износи 29%.

### ШТА СЕ ОЧЕКУЈЕ ОД ОПШТИНА И РЕПУБЛИКЕ

— С обзиром да ангажовање већег колективе и колективе организације уздуженог рада које чине „Монтенегротурист“, неће бити довољно да се савладају све тешкоће, шта очекујете од општина на којима дјелује ваша хотелско-туристичка организација — оне су, додајмо узгред, различito развијене и са неједнаким могућностима даљег развоја — и од шире друштвене заједнице?

— Да би план туристичке изградње био у потпуности остварен и тиме дат посебан допринос привредном развоју Црне Горе, неопходно је, по мишљењу одговорних лица у „Монтенегротуристу“, урадити сљедеће:

— најхитније донијети одлуку о максималној ревалоризацији средстава Фонда намјењених за туризам, јер је туристичка привреда у земљотресу највише страдала, а средстава добијена на бази процјењених штета су неадекватна стварним штетама и често не чине ни 50% вриједности новог објекта.

(Обештећења за све објекте у основној организацији уздуженог рада концепцији се најавије стварати да би се могао бар један градити — пример: Петровац, Градски хотели у Улцињу, Будви);

— у прилику средстава Фонда у овој и наредној години дати туризму приоритет, како би ови објекти били готови до идуће године, чиме би последице од земљотреса углавном биле саниране и обнова завршена;

— посветити максималну пажњу рашчишћавању и отклањању штете на комуналној инфраструктури, јер завршетак овог програма не значи и отклањање лошег утиска туриста због неуређених мјеста и кварова на инфраструктуре;

— број усвојити и донијети детаљне урбанистичке планове, јер је израда инвестиционо-техничке документације један од битних препуслова за благовремени почетак изградње појединачних објеката.

— С обзиром да је туристичка привреда, индивидуално посматрано, неакумултивна привредна грана, тј. индивидуални рентабилитет не дозвољава изградњу из кредита с кратким роковима и великом каматним стопама, и чињенице да су средства Фонда за обнову и изградњу недовољна и да се за обнову углавном крећу око 60% од предрачунске вриједности, неопходно је усвојити предлоге, дате од стране радне организације, да највећи дио средстава по основу штете буде дат бесповратно, како би уздужена с додатним средствима, која имају релативно кратке докове и високу каматну стопу, омогућила будућим колективима нормалне услове привређивања и стицања дохотка.

## Пронађено посуђе из 1938. године

Радници „Комграта“, који изводе радове на доградњи и адаптацији „Авале“ и „Могрена“, нашли су на колекцију посребреног посуђа које је овде допремљено још пре.

Посуђе је од росфорита и веома је добро очувано. Било је у упаковано и скривено испод некадашње хотелске хладњаче. Доста је ту предмета који се већ одавно не производе, па стога имају и музејску вриједност. На посуђу је утиснут натпис ћирилицом „Гранд хотел Авале Будва“. Како су нас обавијестили у ООУР „Авале“, пронађе-

ним посуђем могло би се одједном послужити око 300 лица.

Треба напоменuti да археолози већ пуних осам мјесеци истражују овај локалитет на коме је до сада пронађено око 200 гробова и 35 грбница из грчког и римског периода са око 2000 драгоценјих експоната од хеленистичког злата до римских урни и керамике. Најновији налаз је још једна потврда да је простор око „Авале“ и „Могрена“ богато налазиште, па је приликом радова потребно доста опрезности.

Г.

НА ПРАГУ ТУРИСТИЧКЕ СЕЗОНЕ

## За ООУР „Палас“ нимало ружичасто

О ПРИПРЕМАМА ЗА ОВОГОДИШЊУ ТУРИСТИЧКУ СЕЗОНУ у Основној организацији удруженог рада „Палас“ у Петровцу, изгледима за њен исход и другим проблемима с којима се радни људи овог колектива су срећу, разговарали смо с Радом Греговићем, помоћником директора.

— У припремама за наступајућу сезону ова радна организација наилази на низ тешкоћа које нису

санирање објекта за потребе угоститељства. Ови послови се већ приводе крају и хотели „Кастелластра“

### Половином априла — први гости

У основној организацији удруженог рада „Петровац“ приводе се крају радови на припремама за туристичку сезону. Истина, овај колектив сезону дочекује са капацитетима који су остали поштеђени од земљотреса, а то су ресторани „Нерин“, аутокамп у Буљарци и тераса испред бившег хотела „Сутјеска“.

— Нисмо могли прићи изградњи нових објеката, нити оправци порушених, јер још немамо урбанистички план мјеста, а ни расчишћене имовинско-правне односе на локацијама на којима се ти објекти налазе или на којима је планирана њихова градња — рекао нам је директор ООУР Гојко Никчевић. Но, ми у приватном смјештају имамо око 2.000 регистрованих лежаја, а послије земљотреса изграђено их је неколико. Продаја иде доста добро. Највећи број кревета продаје се преко радних организација из унутрашњости. Петровац има стапне гости и нема никакве бојазни да ће кревети у домаћој радиности остати празни. Иначе, оздаје је већ устаљена пракса да се сваке године, прије почетка годишњих одмора, обиђу пословни пријатељи и потврде уговори.

Ове године у Петровцу сезону рано почиње. Већ 1. априла ресторани „Нерин“ добио је музiku. У вечерњим часовима локал је кратат. Истина, то су сада мјештани и радништво с градилишта у Петровцу и Перешића Долу, али већ средином априла почеће и први овогодишњи гости.

Радни људи овог колективе улажу напоре да што боље припреме објекте како би боравак гостију учинили што удобнијим. Они су, такође, ријешени да побољшањем квалитета услуга у укупном понашању надокнаде оно што ће Петровцу и ове године недостајати.

результат неких слабости у унутрашњој организацији колективе, већ спољних фактора које ми не можемо самостално решавати. Ту бих, у првом реду, истакао неријешено питање инфраструктуре, где долази до неусаглашености ставова у погледу разграничења зајдатака. Као да се не зна које надлежан за што и чије су које обавезе, састанчимо и договорамо се, а вријеме одмиче. Већ је април, сезона је на прагу и требало би да смо у припремама поодмакли, а ми доста камнимо.

Петровац је и прошле сезоне имао много рекламија од стране гостију, па морамо да платимо грандне пенале — 370 милиона стarih динара. Око 90% примједби односи се на инфраструктуру — канализацију, нечисту плажу и неосвијетљене улице, а само десет одсто, или, чак мање, на недостатке унутар хотелских објеката.

Акције које „Палас“ предузима усмјерене су на исељавање породица из објекта у којима су биле привремено смјештене и

тива требало би подједнако да се забрину проблемима мјеста. Али, то није тако — „Петровац“ нема приједби од стране гостију, јер послује с домаћим гостима док иностранци, који су углавном клијентела „Паласа“, неће да толеришу оно што домаћи и не примјећују. Дакле, ако пружамо јединствену понуду, онда треба и проблеми мјеста да буду заједничка брига и да се ангажујемо сви на њиховом отклањању. Ако било који од туристичко-угоститељских фактора у мјесту не извршава своје обавезе, то се мора одразити и на све остале и све остало.

Због прошлогодишњих примједби, према информацијама које добијамо од „Монтенегротуриста“, Петровац није никад слабије продат на иностраном тржишту. Јул и август ће бити, вјероватно, пуни, али то не чини сезону. „Палас“ од тога не може да живи. Он је носилац привредне активности на подручју Мјесне заједнице и има око 160 стаљних радника. Значи, да добар број петровачких породица живи од дохотка које остварује ова организација. И, управо, због толико неријешених проблема, остваривање до-

хотка долази у питање. Још када се свему томе дојаду нова оптерећења која ће наступити након инвестиционих захвата на изградњи новог хотела и пре

узимања хотела „Ас“, није тешко наслутити какви дани наилазе за овај колектив.

В. Станишић

## Треће љето без хотела

Назвали су је метрополом црногорског туризма због складних хотелских здања, чуvenог Могрена и Словенске плаже, бисера који су се и у пјесму винули. Поносила се и дигила једним и другим. Годинама су јој у посјету долазили туристи из цијelog свijета, биљежила је рекорде у броју остварених ноћења.

То је била Будва прије 15. априла 1979. године. А тога јутра за свега неколико сеунди „љепотица југа“ остало је без својих драгуља. Без „Интернационала“, „Адијатика“, три „Славије“, Нове и Старе Плаже. Без 1700 кревета у хотелима на пространој Словенској плажи. И „Авала“ и „Могрен“, хотелски првијенци, добили су црвену боју, што значи да прије дјелимиčнog рушења, додградње и адаптације нема гостију.

Као претпрошлог и пролог, Будва ће и овог љета бити без хотела. За двије године, колико је протекло од земљотреса у нашем граду, урађено је доста — изграђени су бројни станови, Дом здравља, приватне куће, административни центар... Али ни један нови хотел. Све је за сада у пројектима, на папирима. А

тамо где се планирају нова здања ниче трава.

Понудићемо љетос гостима неколико атрактивних ресторана као што су „Сунце“, „Парк“, „Видиковић“ и други, у којима могу добити квалитетна јела, и собе у домаћој радиности којих је велики број. Ту су и виле ход „Авала“ са преко 200 кревета, рекли су нам у Туристичком савезу Будве.

### РАМПА ЋЕ БИТИ ПОНОВНО СПУШТЕНА

Када су прије неколико година представници „Југопетрола“ одабрали простор у Буљарци да направе базу за паркинг камиона — цистерни обећали су мјештанима да ће пут у дужини од једног километра, од Рогеча до Голубовића асфалтирати, јер се претпостављало (као што се и догодило) да ће он под теретом тешких возила бити упропашћен. Такав договор је и означен у Мјесној заједници Петровац. Општина и Мјесна заједница трбalo је да изrade пројекат санације и реконструкције пута, а „Југопетрол“ да изведе радове. Међутим, договор је остао празно слово на папиру, па су Буљаричани једног дана ставили рампу на пут, јер је постао, такорећи, неупотребљив за саобраћај Шкољска дјеца морају да пјешаче до магистрале, јер ћачки аутобус неће да их прихвати због извозаног пута. Тек када је стапљена рампа, другови из „Југопетрола“ су се појавили на поновне разговоре. И, као што то обично бива, опет дали — обећања. Прошло је од тада и мјесец дана а од радова на путу још ништа.

— Ангажовао сам се на скидању рампе — каже нам Јово Милутиновић, активиста из Петроваца, али Буљаричани ће изгледа рампу поново спустити, јер им је само то поеостало.

В. С.

Цијене у домаћој радиности повећане су и гост ће за кревет у соби прве категорије плаћати 140, друге 120, а треће 100 динара. Три оброшка у ресторанима стајаје од 180 до 200 динара.

Овога љета Будва ће појади гостопримство и моторизованим туристима. На мјесту где су се налазили хотели „Словенске плаже“ љетос ће радити ауто-камп који ће моћи да прими око 3000 кампера. Ту су и велики ауто-кампи на плажи Јаз који има око 5000 камп-јединица, као и ауто-камп „Авала“.

С. Г.

### Иницијатива грађана



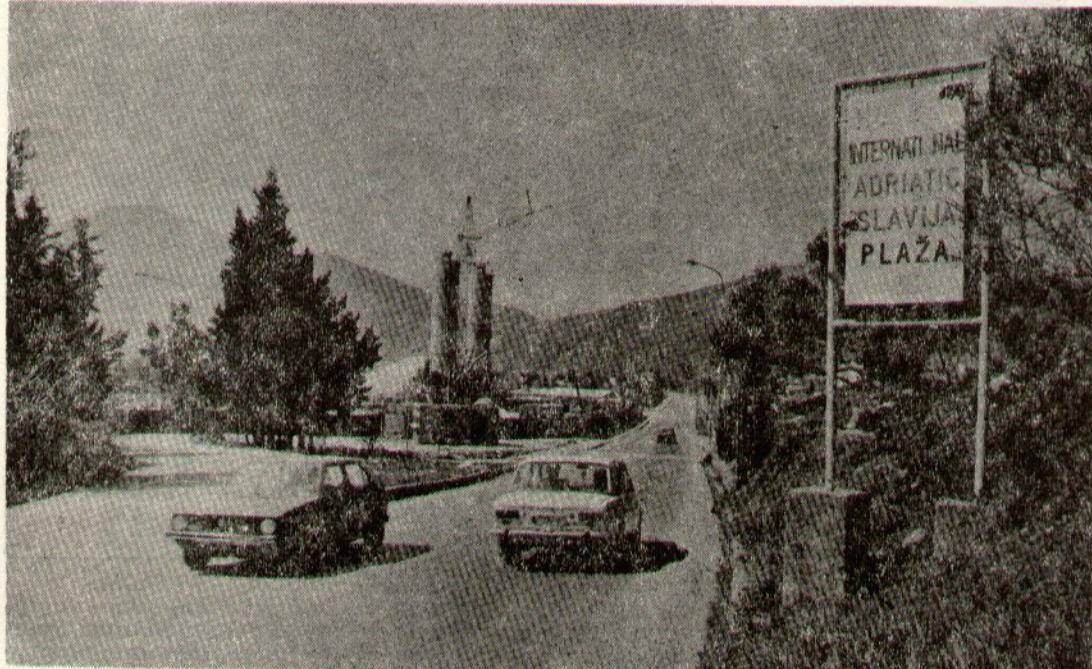
Ево доказа да се са мало средстава може урадити дosta: станари авалине „љепотице“ организовали су почетком априла неколико радних акција дотјерали и испланирали земљу на припремљени терен, купили из својих средстава и засадили читав ружичњак са четири стотине садница. Не рачунајући добровољни рад, све их је стајало свега два хиљаде нових динара

АПРИЛ — МЈЕСЕЦ ТУРИЗМА

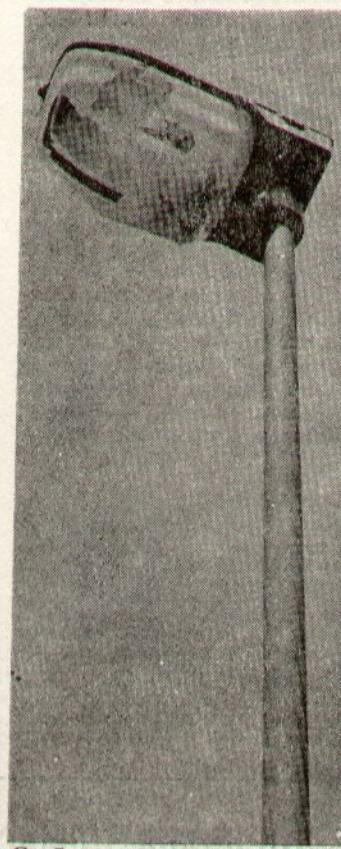
# КАМЕРОМ И ПЕРОМ БУДВАНСКОМ РИВИЈЕРОМ

СЕЗОНА ЈЕ НА ПРАГУ И, С ТИМ У ВЕЗИ, КРАЈЊЕ ВРИЈЕМЕ ДА НАШУ РИВИЈЕРУ — УЛИЦЕ, ДВОРИШТА, ПАРКОВЕ, СТАМБЕНЕ ЗГРАДЕ И ТУРИСТИЧКО-УГОСТИТЕЉСКЕ ОБЈЕКТЕ УЧИНИМО ШТО ЉЕПШИМ И ПРИВЛАЧНИЈИМ ЗА ГОСТЕ КОЈЕ ОЧЕКУЈЕМО. ДО КРАЈА АПРИЛА ЈЕ ЈОШ ДВАДЕСЕТ ДАНА — СА СВИМ ДОВОЉНО АКО СВИ ПРИОНЕМО НА ПОСАО

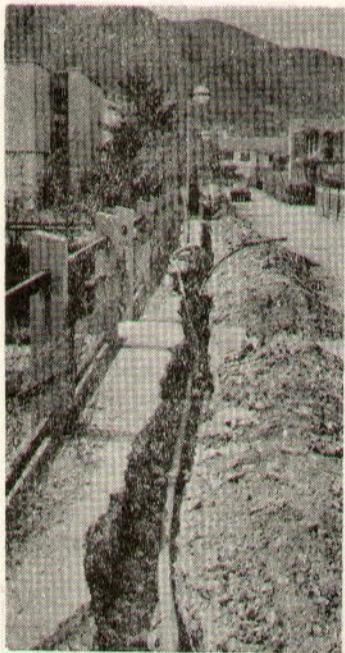
Снимци: М. Тодоровић



Каже се да добра реклами парага вриједи, али шта да речемо о овој табли која позива госте у хотеле на Словенској плажи којих већ двије године — нема



Стуб за електрично освјетљење или, боље рећи, мета на којој несавесни и обијесни „спортисти“ испробавају своје стрељачке „способности“



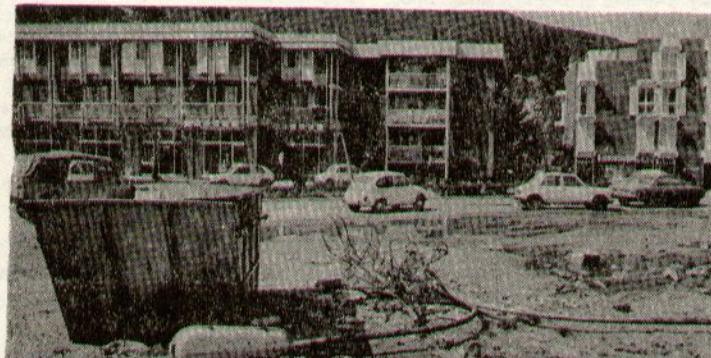
У насељу Под магистралом тврде да је ова улица раскопана још у новембру 1980., а надају се да ће до новембра 1981. бити доведена у ред



Још један „примјер“ о томе како се бринемо о правилном информисању наших гостију. Ево знака за пошту. Ту је и зграда, али се пошта већ неколико година не налази у њој



„Ничија земља“ или простор за депоновање остатака аутомобила, смећа и још понечега поред прилазног пута за АМД у Будви



Нове, тек усљене зграде, изграђене послиje земљотреса, лијепо дјелују. Утисак квадратног сандука за смеће, поломљени електрични стуб и још што-шта

КУРЗИВОМ

## Простор испред тржног центра

До главне туристичке сезоне остало је још мало времена. Од краја марта, утисак је, почели смо понешто и да радимо, пратећи се за наступајуће лето. Као што је познато, има доста тога што треба учинити кад се Будве тиче. Ипак, нешто ћемо посебно издвојити, чиме, вјерујемо, морамо дати приоритет. Ради се, наиме, о платоу испред Тргног центра према Попути. У таквом је сада стању (а у таквом је био и проишло сезоне), тај плато би и нама и туристима загорчао живот ако такав остане до почетка сезоне. Неасфалтиран, нераван, излокан и запуштен, дјелује ружно, а прашина која се сваког часа подиже од кола или мало јачег вјетра прекрије за час ову, иначе лијепу и добро снабдијевену трговачку кућу.

Зато мислимо да у припремама за сезону у Будви нема пречек после од асфалтирања и комплетног уређивања овог за паркинг широког простора. У првом реду, за оне возаче који долазе да нешто купе у Тргном центру, односно да обаве какав посао у сусједној пошти.

У „Јадрану“ су нам рекли да се они дуже време на договарају како да асфалтирају овај простор и уреде га за паркинг, али да то сами не могу да ураде. Рекли су нам, такође да су се у вези овог проблема обраћали Скупштини општине да га заједнички реше, али без успјеха. Са жаљењем упозоравају да ће све док се ова пољана не асфалтира Тргни центар стално бити „у блату“.

Не знајмо поуздано чија је брига да уреди један овако запуштени простор испред трговачке куће, и то у центру града, кроз коју, нарочито лети, прође на хиљаде потрошача, међу којима је огроман број домаћих и страних туриста. Али, једно сигурно знајмо: сачека ли сезону овај плато у стању у таквом је сада, неће се писати лијепо ни туристима, нити нама као домаћинима.

Зато једач апел: сложимо снаге, па асфалтирајмо и уљепшајмо простор испред Тргног центра!

ОБРАЗОВАЊЕ, КУЛТУРА, УМЈЕТНОСТ ★ ОБРАЗОВАЊЕ, КУЛТУРА, УМЈЕТНОСТ ★ ОБРАЗОВАЊЕ, КУЛТУРА, УМЈЕТНОСТ ★

У ЈУБИЛАРНОЈ ГОДИНІ УСТАНКА И РЕВОЛУЦИЈЕ

# УСКОРО ПОЧИЊЕ СНИМАЊЕ ФИЛМА И ТВ СЕРИЈЕ О 13. ЈУЛУ

ИДЕЈА О СНИМАЊУ ФИЛМА (и нешто касније телевизијске серије) о тринастојулском устанку потекла је прије три године од неколицине филмских ентузијаста и стваралаца — Ратка Ђуровића, Мила Ђукановића, Баја Шарановића, Пунише Перовића и Вукашина Мићуновића.

Рад на припремама овог значајног пројекта привремено су прекинули катастрофални земљотрес у априлу 1979. године и ангажовање свих снага и средстава на обнови пострадалог подручја.

С обзиром да се ове године навршавају четири деценије од тринастојулског устанка — почетак народно-ослободилачке борбе и народне револуције у Црној Гори, обратили смо се друговима Милану Новчићу, директору „Зете филма“, која је извршни продуцент, и Николи Краповићу, руководиоцу Одјељења производње филмова у овом предузећу, с молбом да нас обавијесте шта је до сада учињено на припремама за реализацију овог замашног по-духвата — да ли је затворена конструкција финансирања за снимање филма и ТВ серије, када се очекује почетак њиховог снимања, а када премијера и приказивање филма у нашим биоскопима.

Конструкција финансирања филма и телевизијске серије „13. јул“ увијек, и по-ред уложених напора да се то учини, није затворена — изјавили су Новчић и Краповић. — Први предрачун трошкова производње на износ од 75.000.000 динара израђен је почетком 1980. године. Тада је предложена конструкција прихваћена од свих учесника у финансирању и то: Извршно вијеће Скупштине СР ЦГ учествовала би са 45.000.000,00, црногорске општине са 10.000.000,00, ТВ Титоград са 10.000.000,00, „Зета филм“ са 8.000.000,00 и Републичка самоуправна интересна заједница културе са 2.000.000,00 динара.

У међувремену дошло је до промјена и повећања ције на траке, хонорара глумаца и филмских радника, изнајмљивања филмске технике и других трошкова. Ово се морало узети у обзир приликом израде новог предузећа у новембру 1980. када је он износио 85.330.000 динара. Овај предрачун, иако није сасвим прецизан, рађен је на основу већ готових и усвојених књига снимања и плана производње филма и ТВ серије, или нису били укључени трошкови учешћа ЈНА, који су накnadno утврђени на 4.100.000,00 динара. Према томе, предрачун у овом моменту износи укупно 89.430.000 динара.

## УЧЕСНИЦИ У ФИНАНСИРАЊУ ПРОЈЕКТА

Спроведене закључке Предсједништва РК ССРП ЦГ и Предсједништва ЦК СК Црне Горе, у Републичкој конференцији ССРП одржани су крајем јануара и у првој половини фебруара 1981. године договори представника субјекта који учествују у финансирању. Констатовано је да недостају средства у износу од 13.600.000 динара.

Утврђујући у директним разговорима могућности појединих учесника у финансирању дошло се до сљедећих сазнања:

— Представник Извршног вијећа Скупштине СР Црне Горе је обавијестио да је, уз раније уплатљени износ од 12.000.000,00 динара, обезбиђено за ову годину у буџету још 24.000.000,00 и остало средства од 14.000.000,00 обезбиђиће се кредитним аранжманом.

— Послије састанка у РК ССРП ЦРНЈ ујутру прошле године све општине покренуле су поступак за обезбиђење средстава, неке су донеле одлуке директно или путем самоуправних споразума, а неке дозначиле средстава па би нова акција вјероватно изазвала забуну и било би тешко реализовати повећање њиховог учешћа.

— ТВ Титоград не само што не може да повећа своје учешће, већ сматра да не може остварити ни раније прихваћених 10.000.000,00 динара. (У накнадним консултацијама сазнало се да су

— акумулација предузећа од 1980. године знатно ће се смањити, с обзиром на поскупљање филмских лиценци и копија уvezних филмова, девалвацију динара, девизне и друге тешкоте на југословенском бискупском тржишту. Посебно погоршане представља пораст трошкова због огромног повећаја амортизације послије санације зграде. Треба напоменути да минимални продуцентски проценат од 7% (код других продуцената он се креће од 12,5 do 15%) не представља приход „Зете филма“, већ по криће трошкова за обављање по слова на реализацији пројекта. Овако смањење проценат прихваћен је зато што је у питању пројекат од посебног друштвеног значаја;

— трошкови пуштања филма и ТВ серије у промет, које треба да финансира „Зета филм“ као извршни дистрибутер, биве веома велики због израде одговарајућег броја копија, реклами-напропагандног материјала, свечане премијере и учешћа на фестивалима, тако да се не може очекивати већи нето приход од експлоатације у земљи и иностранству. Као радна организација која послује на доходовним основама, „Зета филм“ мора настојати да врати што већи дио средстава која улаже у овај пројекат да не би дошла у ситуацију да не може за дужи период обављати производњу филмова.

туре са 5.330.000, што значи да ће бити обезбиђено 79.630.000 динара, односно да према предрачују (39.430.000) недостаје још 9.800.000 динара.

У разговору с представником Удружене банке Црне Горе утврдили смо могућност да се недостајући дио средстава покрије, или треба одредити носиоца тог кредита.

На крају треба истаћи да се финансијска конструкција мора одмах затворити, јер од тога зависи остварење свих рокова из панарада, нормално одвијање ТВ серије до краја новембра 1981. године.

## ПОЧЕТАК СНИМАЊА — ПОЛОВИНОМ МАЈА

Почетак снимања филма и ТВ серије, према новом оријентационом плану, предвиђен је за 18. мај ове године. До тада треба спровести опсежне припреме, без којих се не може приступити даљем раду. Уколико би се чекало да се ови послови обаве након обезбиђења целокупног износа средстава, не би могле завршити на вријеме, што би довело у питање завршетак снимања до 3. августа 1981. како би филм могао да се монтира, израде копије и остало до свечане премијере и приказивања у биоскопима крајем новембра 1981. — у години прославе 40-годишњице устанка и револуције. Цифарски исказалио, поред трошкова за израду сценарија, књига снимања и за раније припреме, у износу од око 4.000.000,00, неопходно је утрошити за припреме још око 6.500.000,00 динара. Крајње је вријеме да се приступи склапању уговора с припремном групом — редитељима, директором пројекта, сценографом, костимографом и сниматељем.

Извршно вијеће Скупштине СР Црне Горе, у јуну мјесецу 1980. године, дозначило је извршном продуценту 12.000.000,00 динара. Та средства још увијек стоје неанга жоване на рачуну „Зете филма“. Према мишљењу представника Извршног вијећа и „Зете филма“, њих треба издвојити на посебан рачун удружених средстава, након чега би Извршни одбор Савјета пројекта доноио одлуку да се она могу користити за финансирање досадашњих и будућих трошкова припреме.

Испитујући могућност отварања посебног рачуна удружених средстава, у циљу прегледније друштвене контроле у остваривању овако значајног друштвеног пројекта, извршни продуцент се консултовао с Републичком СДК и Филијалом СДК у Котору. Могуће је само јесобно евидентирање удружених средстава за „13. јул“, јер, по важећим законским прописима, радна организација може имати само један жири-рачун, а предстоји укидање такозваних рачуна издвојених средстава.

Извршном продуценту „Зете филму“ је стало — не због финансиске користи, већ ради сопствене афирмације и развоја филмске производње у Црној Гори — да сними филм и ТВ серију „13. јул“. Међутим, у питању је пројекат Републике у целини, па се не могу од извршног продуцента тражити обавезе које превазилазе његове могућности.

Узимајући у обзир изјашњавања учесника у финансирању, може се рачунати да ће Извршно вијеће Скупштине СРЦГ учествовати са 50.000.000, општине са 10.000.000, „Зета филм“ са 8.000.000, ТВ Титоград са 6.300.000 и Републичка СИЗ културе са

## ИЗБОР ТЕРЕНА

Око три мјесеца дијели нас од почетка снимања филма и телевизијске серије о тринастојулском устанку. Руководство филмске екипе у саставу Бајо Шарановић и Мило Ђука новић, режисери, Томислав Пинтер и Предраг Поповић, директори фотографије, Вељко Петровић, сценограф, и Никола Поповић, директор филма, боравило је крајем марта и почетком априла у најшој Републици ради бирања терена за снимање у околини Титограда, Скадарског језера и Цетиња.

Упоредо се обављају друге припреме и ради на затварању конструкције финансирања овог пројекта, чија ће реализација стјати око 86 милиона динара.

Премијера филма очекује се за Дан Републике — 29. новембар 1981. године.

Израђени су најранији предвиђени нормативни акати — Самоуправни споразум о удруживању средстава за реализацију пројекта, Самоуправни споразум „Зета филм“ и ТВ Титоград, Самоуправни споразум о образовању филмске производње јединице и текст уговора о реализацији филма и ТВ серије.

Функцију вршиоца дужности директора филма и ТВ серије обављају је Миленко Станковић, радник „Центра филма“ из Београда. Пошто је добијена сагласност од стране „Центра филма“ да Станковић настави с обављањем ове дужности, ступило се у разговоре с Николом Поповићем, филмским радником из Београда, који је обављају дужност директора у ранијој фази реализације пројекта. Договорено је да он преузме дужност директора филма и ТВ серије „13. јул“.

## САВЈЕТОВАЊЕ ПЕДАГОГА ГА

У хотелу „Маестрал“ у Милочеру одржано је тродневно савјетовање директора основних школа, педагога и просветних радника из наше републике.

На савјетовању је појављено 11 саопштења са акцентом на проблемима образовања и усавршавања наставничког кадра, о чему је уводно излагане поднојо др Слободан Вукићевић са Наставничког факултета у Нишу.

Учесницима је о актуелним друштвено-економским односима у земљи говорио Вуко Вукашиновић, секретар Предсједништва Централног комитета Савеза комуниста Црне Горе.

Г.

## Сједница Комисије за филмску дјелатност

У Будви је крајем прошлог мјесеца одржана сједница Комисије за филмску дјелатност Републичке СИЗ културе (пресједавао Милан Новчић). На дневном реду налазила су се два питања: разматрање изјавшта о утрошку средстава за унапређивање кинематографије у Црној Гори и доношење предлога расподеле средстава на кориснике у овој години за Извршни одбор, односно Скупштину Републичке заједнице културе, на којој ће о њему делегати дати коначну ријеч.

Чланови Комисије били су јединствени да се у овогодишњој расподелије средстава приоритет да филмском пројекту „13. јул“, једном од највећих подухвата у досадашњој историји црногорске кинематографије.

Додуше, ради се о не великом средствима (рачун се да ће за филм „13. јул“ бити усмјерено око 2.600.000 динара), али, толика колика су, добро ће доћи за коначно затварање његове конструкције финансирања.

## НЕДОСТАЈЕ ЈОШ 9.800.000 ДИНАРА

Реализација овако великог пројекта подразумијева не мали ризик прекорачења трошкова, због растућих цијена најма технике и техничких услуга, материјала, хонорара и непредвиђених околности — продужење снимања због лоших временских услова, поновна снимања сцена које нису усјеле, одлагања снимања због квара технике, болести редитеља и глумаца. На ове ризике не могу утицати ни извршни продуцент нити филмска производња јединица. Због тога у Самоуправном споразуму треба предвидети да у случају пре корачења из објективних разлога, трошкове сносе учесници у финансирању са изузетком општина, пропорционално учешћу у производњи. Сасвим је разумљиво да извршни продуцент, с обзиром на ограничени финансиски потенцијал, не може сам да прихвати ризик прекорачења трошкова.

Извршном продуценту „Зете филму“ је стало — не због финансиске користи, већ ради сопствене афирмације и развоја филмске производње у Црној Гори — да сними филм и ТВ серију „13. јул“. Међутим, у питању је пројекат Републике у целини, па се не могу од извршног продуцента тражити обавезе које превазилазе његове могућности.

Узимајући у обзир изјашњавања учесника у финансирању, може се рачунати да ће Извршно вијеће Скупштине СРЦГ учествовати са 50.000.000, општине са 10.000.000, „Зета филм“ са 8.000.000, ТВ Титоград са 6.300.000 и Републичка СИЗ културе са

Ауторска група и редитељи раде на уградњијању примједби датих на децембарским сједницама, након чега ће се у рад укључити Мирко Ковач и Борислав Пекић. Но већ верзије књига снимања требало је дати на мишљење радиоја групи Савјета пројекта и Извршног одбора до 20. марта ове године.

# ЗА МЛАДЕЋЕ \* О МЛАДИМА \* МЛАДИ ОСЕВИ



## Програм књижевне омладине

У оквиру прославе четрдесетогодишњице народне револуције, пред 8. март — Међународни дан жена, у основним школама „Стјепан Митров Љубиша“ и „Мирко Срзентин“ и у Средњој школи усмјереног образовања, рађени су литељарни састави на тему „Биле су наших година“. Жири у саставу Богдан Вујошевић (предсједник), Иванаца Лалић, Гојко Јубановић, Драган Новаковић и Саво Гргековић предложио је за награду пет радова — Маје Усанчевић, Ане Брајак, Јильяне Кентере, Данијеле Лаугашевић и Данијеле Лазовић. Радови су прочитани на приредби коју је 27. марта организовао Општински одбор књижевне омладине. У програму су учествовали хор Основне школе „Стјепан Митров Љубиша“ и чланови ћачких литературних секција.

О значају 27. марта говорио је народни херој Богдан Вујошевић, генерал-потпуковник у пензији (на слици).

Предсједник Предраг Ђулафић уручио је награђеним ученицима поклоне Скупштине општине — књиге „Седам секретара СКОЈ-а.“

## Негдje у Босни, пред kрај rата

ПРОЉЕЋЕ JE... Небо изнад моје главе испушиле трешиње бјелице. Зује пчеле, а из шуме се чује цвркот птици. Сунце је баш изгријало и тамо где почине шума, та мне сјенке букава истањују се и нестају.

Пољску болницу смо смјестили између села и шуме на мјесту где има још по која полуобраћена њива и воћка. Мада је већ пролеће, у селу још увијек ложе огњишта и плавкасти димови дижу се у небо. Тихи жамор у нашој болници најављује јутро. Овакав, топао, сунчан дан сви маје од користи. Болничарке су испрале завоје, а неке другарице из II баталјона крпе униформе и прилијавују до гмада. Сваки слободан тренутак може се искористити и дуге очешљане косе расуше се из рамена партизанки.

Грмљавина топова са сјеверозапада утихнула је тек јутрос у зору. Ми се радујемо, знамо да је то још једна наша победа. Од стране села, путем што вијуга кроз млада жита и високу траву, долази друг Тамил, раздражано се смијешени. Каже да је синоћ поред мог углavlјава ставио букет љубичица — да љепше сањам. На кревету по ред мене лежи Марија из I чете. Јутрос је боље, све нас је препознала и почела тихо да разговара. Кажу ми да јутрос нису хтјели да ме буде кад је одлазила моја чета. Знају колико сам испрекивала тај повратак и радојала му се. Сваке ноћи, од

желье, сањала сам како сила зими низ Паштровску гору, а дјетелина и маслачки милију нам намучене ноге. Дијшу стотјећне шуме дахом ре-

волуције, а у даљини трепери хоризонт и плави се море. Јуче, последњег дана у Босни, погоди ме метак у ногу. Освијестила сам се у бол-

## Сјећање на прву акцију

У ПРИЈАТНОЈ ШКОЛСКОЈ ЗГРАДИ среле су се двије генерације. Једна, са великим животним искуством, и ми пред којима стоји живот, кроз који треба да прођемо широм отворених очију. На нас из сваког људија и камена, и из свега што нас окружује, зрачи волена слобода. Питања су кратка, а одговори дуги и ујверљиви. Измакне се и по који уздах, искрен и дубок, јер тешка су била та времена када су оне биле наших година.

Једна од другарица прича. Гледам је. Полако нестају боре с њеног лица и то је витка дјевојка дуге плаве косе. Пролази улицом и застaje поред кројачке радионице. Ту ради и саставу се њени другови. Друштво с њима најчешће је и најчешће другарство. Из њих зрачи оптимизам. Они знају шта хоће, вјерuju у своје идеале. Није била свјесна да, пролазећи туда, увијек тражи једне очи које при сусрету за скре радушку...

Осванило је јутро, плаво и прозрачно, које је обећавало неуобичајену радост. Изашла је на „Бријег од Будве“. Чула је познати глас старог поштара. Овог јутра био је по себи расположен. Смијешено му се брк. Извадио је најtriје једно писмо, па онда још једно, и још једно. Изненаđено га је погледала. „Нијесам још ни једној дјевојци донио овога писма“ — рекао је он. Отрчала је из обалу. Град је остао иза ње. Жељела је да буде сама. Обузимао ју је слатки немир. Отворила је писма. Били су то леци и једна мала порука с топлим поздравом.

Пусте улице града освјетљава широка свјетlost ферала које је Бортило управо упалио. Хитрим, бојажљивим кораком прилази вратима добро познатих кућа.

Ујутру су пронашли летке, а нису ни слутили да их је оставила дјевојка плавих очију и благог осмијеха којој су другови из Кројачке радионице помогли да одрасте.

Ана БРАЈАК

## НАЈМЛАЂИ САРАДНИЦИ

### Дјеца и пјесме

Дјеца која пишу пјесме су велика, најмлађи и храбра. Пјесме пишу оловком, главом, ријечима и осмјесима...

То су она дјеца која вам увијек кажу: „Добар дан!“ кад сте замишљени, помогну вам да пређете улицу, ако сте стари. То су дјеца која ће подизати градове, истраживати космос, наставити револуцију Титова дјела. То су дјеца која ће сањати и остваривати своје и наше снове.

#### СВЕ ЗЕМЉЕ СВИЈЕТА

Све земље свијета  
Ухватиле се за рuke.  
Како букиет рука у вази  
Што пију исту воду.

Неће бити рата!  
Сва ће дјеца срећно  
живјети,

руже ће бити бујније!

Весна Колиновић II-1

### Стручак м. Мозе

Био је лијеп пролећни дан. Ја и моја другарица Анета изашле смо у шетњу. Шетале смо поред мора. Сунце је бљескало у води, а небо је изгледало као спојено са морем. Када смо стигле до бившег „Интернационала“ чула се музика. Било је доста дјеце која су у рукама држала мимозу. Они су прослављали празник мимозе.

Пролазиле смо кроз парк у коме су се налазиле расцветале мимозе. И ја сам убрајала стручак мимозе...

Ана МИТРОВИЋ, IV-1

### Кад сам био велики

Кад сам био велики, ми  
гао сам и Мјесец да донесе  
своју секу. Могао сам  
да бацам куће једне на  
друге и да се шетам по-  
ред дуге. Могао сам с тре-  
ћег спрата да скочим до-  
ље, а да ме ни ноге не за-  
боле.

Зец и корњача изашли  
на мегдан прави: боре се  
на трави коју љунаци пра-  
ви.

Пошао сам на вашар и  
видио прави рај. Рекао  
сам себи: Ово је крај!

Марко ПЛАМЕНАЦ, II-1

ћена на згариштима. Видим озелене ливаде и шуме по ред путева. Чини ми се чујем како пуцају ледови у књенима Пиве, како бујају по тоци и колие сњегови по врховима планина.

Понеки авион запара не-  
бо изнад нас и нестане изнад бране.

Склопим очи. Замишљам пролазак чете кроз Црнину, баште, топле, тек преоране њиве, влажне од росе. Видим познате кућице и весела лица, најмлађа, влажна од суза. Неке су узалуд чека-ли... Марко је погинуо на Сутјесци, остависмо га заувијек под једним бором над Драгаш-Седлом. Маша се код Книна убила бомбом коју ће се све партизанке да себи оконачју живот ако падну у руке непријатељу. Кад се враћамо из борбе у којој смо изгубили неког друга, пјевамо, а заједно с ријечима пје сме откидају се наши јецаји и сузе.

Изненадих се кад примије тих да ми сузе клизе низ лице. Одједном поред мог кревета створи се доктор и, мало зачујен, каже у шали да сам им ја овде потребна све док посљедњег Њемца не истјерамо преко границе. Смијешим се срећна и поласкан, мислећи да је и овде у овим планинама, и свуда где је револуција, мој дом.

Маја Усанчевић



## УСПЈЕШАН СТАРТ

У недјељу 29. марта, након вишемесечне паузе, почео је пролећни дио првенства у Црногорској лиги. Водећи „Могрен“ који је преизмио са три бода предности испред „Титекса“ задржао је водећу позицију и исто растојање након првог кола. Разлика је само у томе што је сада на друго место избио никшићки „Челик“.

Будвани су дочекали у првом колу наставка тим тиватског „Арсенала“. Комшије нису биле лак плијен као што се очекивало. Истина, домаћи су головима веома до

ним тренер Квесић и управа клуба имати доста посла да консолидују екипу и спреме је да се успешно носи са осталим тимовима у лиги. У противном, може се догодити да се овај тим, након вишегодишњег такмичења у Црногорској лиги, пресели у котарски фудбалски подсавез, што љубитељи фудбала у Петровцу, свакако, не би жељели.

С. Г.



Дејан Јовановић, досадашњи боксер БК „Будва“, на појединачном првенству државе за сениоре, овојио је прву бронзану медаљу у овом спорту у нашој средини. Дејан је ових дана постао члан БК „Будућност“ у Титogradу

### Оdbojka

#### КУП ТИТОГРАЂА- НИМА

У Будви је одржано финално такмичење за куп Црне Горе у одбојци. Учествовале су екипе „Будућности“ из Титограда, „Никшића“ и „Брскова“ из Мокројевца и домаће „Авале“. Након дводневних борби у сали Основне школе „Стефан Митров Љубиша“, пехар је припао Титограђанима који су у финалу савладали домаћу „Авалу“.

Финални турнир био је веома добро организован и привукао је пажњу већег броја љубитеља одбојке из нашеј града.

брог Ђуровића повели са 2:0. Имали су у том периоду још неколико повољних шанса, али Ђурутин и Вујовић нису били присебни у одлучним тренуцима и гостујући голман Крстовић изашао је као победник из тих дуела. И наједном „Могрен“ је необјашњиво стао. Гости су то искористили и преко веома агилног Вуковића смањили на 2:1. И догодило се да се умјесто високе побједе спасава војство.

Мада Будвани нису искористили неколико повољних прилика, нити су бриљирали у овом мечу, већ сада је извјесно да је тим добро примијен и да ће и даље водити главну ријеч у првенству нашеј републике.

„Петровац“ који је зиму провео на претпосљедњем мјесту није се помакао на првено местој таблици након првог кола. Мада су били домаћини, Петровчани нису искористили предност домаћег терена: котарски „Бокељ“ успије да однесе бод, играјући неријешено 1:1.

Петровчани настављају са блиједим играма из јесењег дијела, па ће новоантажкова-

## Кутак за разоноду

### АНГДОТЕ

#### Доситејеве драгоцености

Док је још био у манастиру, Доситеј Обрадовић изађе једном из своје келије и заборави да је закључка. Манастирска братија је вјеровала да он у келији скрива своје драгоцености, па појури тамо и поче да тражи по кревету и фиокама.

Међутим, Доситеј се присјети да је заборавио закључати врата, па се

### КАЗЛИ СУ...

#### Глад ствара

**КАРЛАЈЛ:** Глад је створила већину генијалних људи.

\*

**ЛАО ЦЕ:** Поклопан човјек увијек мучи двоструку муку: како да згрне новац и како да га потроши.

\*

**ЛОРОЕНС ОЛИВИЈЕ:** Антихвите су бивши кич плус три стоећа предности.

\*

**РАУЛ КАСТРО:** Неки чланови Партије ослобођења од израбљивања тумаче као ослобођење од рада.

\*

**ЕМИЛ ЗОЛА:** Пролеће је доба љубави. Зато је срећним читав живот пролеће

### ИЗ НАШЕ ПРОШЛОСТИ

## „Ноге у ову кршну земљу највеће служе“ (3)

У писму млетачком провидуру жали се 18. новембра 1727. на тешку „ножну болест“, а непуна два мјесеца ка смије (1. јануара 1728) пише: „...Сад се ја локлањам... и да вам ви на знање како смо дошли јучер, у недјељу, овјен долje

земљу оне највеће служе, а бежњих је све зајду теке да зајду кљеб једемо... Мучићемо се и писат овако сједећи је да се и писат овако сједећи је да се, што стснє и умири... У писму од 20. априла и

## Нека се зна!

Боравећи често у Стјаневићима (где му се родила идеја о истрази потурција) и Подмајинама (где ће 1735 — у шездесетpetо години преминuti и бити сахрањен), обилазећи пјешчице или на коњу, племена и нахије, владика Данило је не само мирно братства и смиривао људе, звао их у бој и на договор, био њихов писар и заступник, већ, када би затребало — а када у сиромашној Црној Гори није требало? — помогао им колико је могао и позајмљивао од свога и од црковнога убочја. Своје дужнике није биљеки, али је сваки црковни „аспру“ записивао — „да се зна право и чисто“.

У једној забиљешци о црквеним дуговима владика Данило је 4. јуна 1723. године као дужнике уписао:

„У Махине кнез Лука и брат му Иво цекинах 31: Лука је узел 6, Иво от коњах 8 и у скрип испод Ластве 13, Иловица је узела за зита купит 4. То је све на кућу кнезеву. От тога су дали вина и ракије гроши 36 и либар 3.“

Иво Лијенов цекина 4 (има му у заклад медаља маља), поп Никола с бромом цекинах 4, Марко Никчев гроши 5, Маркић цекин 1, Иво Перов гроши 12, от тога је дао 100 кошницих клака, а 16 цекин што је на виноград то је башка. У попа малога у Поборе цекина 2. У Стојана Драгићева на Врајиће цекина 2. У Марка Љубише у Паштровиће цекина 4. У Ника Мажина гроши 4. У Марка Тановића гроши 4, у Марка Прибиловића цекин 1 и либар 18. У Марка Никова, у Будву, Бечића, гроши 34.

Ово је све руком дато готове аспре у зајам сваком без добити — толико да главно врну или у наче руке или у власнике Саве калуђерима који добри буду за цркву и за црковно правило зашто се ово аспре црковне. Кад буде преша што градит или сади да се имају огчај дат и вратити, иначе да њест просто, ни благословено, ни вијек, ни будушчи, зашто ово није никому проштено него у зајам дато на вјеру са заклетвом. Право и чисто — нека се зна!“

у Махине (добро је знао да ће „шпатници“ одмах обавијестили провидура, да су то већ училији) веома трудно и мучно от хро моје ногине. Три конака смо училини од Црнинице до Махинах, то су четири уре усе хода у моје младо доба“. Након седам дана Владика се жали Бембу како се боји, „от мојега слабог живота“, да неће моји колики моје срце жуди, „защо ако је друго тијело и здраво, али није користити добре, пошто су ноге иструхле и избишале, зашто оне носе све тијело и у ову кршну

сте године читаво: „...Доље ноге све иструхле и избишале, ма ваља да се чини силом за велике преше от Богије слуге здраве, ма и за испунит ону службу за ваче господско поштење“.

### СЛУЖБА КОЈА ЈЕ ПОШЛА У ВЛЕТАР И У МАГЛУ

„...Бог зна моје срдце и моју болијест и жујбу коју имам вазде с великим муком и трудом за испунит оно што смо дужни“ — жали се Бембу 19. маја 1729. године.

„...От истине истинске“ — пише му 8. јула — „има 14 дни како ми је ударило у лијево кољено у неку стару рацу нека нова немоћ алити стара она рајена болијест, тер не могу ни пјешице ходит, нити се на коња пратит, нити се могу куће животом макнут...“ А одмах потом, 22. јула: „...Ми смо стари и у ноге љуту болесни, а и у очи и у руке не много здрави, ма у срдце, фалећи г-на Бога, и здрави и вљерни, и ништа фалсо не пишемо...“

„...Не могу“ — читамо у писму од 16. августа — „ни писат него сам фалио очима, а другом не дам да ми пише“. Шест дана касније, као да наставља раније писмо, јавља Бембу да је „стар и у ноге љуто болестан, а у очи и у руке не много здрав“. Тринаест октобра пише истом провидуру: „...Примили сте многе моје слabe књиге и моју слабу службу која је сва у вљетар и маглу пошла от злијех и смученијих људи“. У том истом писму он саопштава: „...И сад говорим и отлучујем да све ствари ове тјелесне службе оставим, пак да појем овако хром куће удаљит от овијех странах, или ако ми буде мирно поћи у пустину Бога молит за своју душу, како ме света писма уче оније старије пустинјак који от метежа злијех и кичељивијех људи бљежаху у пустину...“

### ШТА ЋЕ РЕЋИ

Учитељица објашњава малишанима појам о садашињем, прошлом и будућем времену:

— Ти данас кажеш: ја сам мало дједете. Шта ћеш рећи кад будеш велика? — пита она једну ученицу.

— Ја имам мало дједете — одговара дјевојчица.

### РОВЕНДАНСКИ ПОКЛОН

— Шта ћеш ми купити за рођендан? — пита супруга свог мужа.

— Идуће године купити ти златне мињауше.

— А ове?

— Ове године ћу ти пробушити уши.

### ИМА ЛИЈЕКА

— Докторе — пита пациент — има ли лијека против љубави на први поглед?

— Има, погледајте је и други пут.

### ЗАБОРАВИЛА

— Добро, кћери — љубави се мајка — зашто сваке вечери стојиш с тим мјомком у капији?

— Ти си, мама, забора вила да ниси тату добила на лутрији.